

Europese Agenda van de VNG 2025

**Gemeenten aan de slag in een nieuwe Europese
mandaatsperiode**

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

Nassaulaan 12
2514 JS Den Haag

maart 2025

Inhoud

1	Inleiding	4
1.1	Nieuwe en verschuivende prioriteiten	5
1.2	Langetermijnstrategie	6
2	Fysieke opgaven	7
2.1	Klimaatmitigatie	7
2.2	Klimaatadaptatie	8
2.3	Milieu	8
2.4	Mobiliteit	9
2.5	Wonen	9
2.6	Landbouw en landelijk gebied	10
2.7	Economie en mkb	11
2.8	De Europese stedelijke agenda	12
3	Digitale transitie	13
3.1	Digitale dienstverlening en economie	13
3.2	Ethiek, digitale weerbaarheid en autonomie	14
3.3	Data	15
4	Sociale uitdagingen	16
4.1	Arbeidsmarkt	16
4.2	Asiel en migratie	17
5	Veiligheid en Democratie	18
5.1	Defensie	18
5.2	Veiligheid, weerbaarheid en paraatheid	19
5.3	Democratie	19
6	Internationaal	21
6.1	Uitbreiding van de Europese Unie	21
6.2	Middellandse en Zwarte Zee	22
6.3	Global Gateway	22
7	Randvoorwaarden	23
7.1	Uitvoering (betere regelgeving)	23
7.2	Aanbestedingsrichtlijnen	24
7.3	EU-financiering en fondsen	24
	Bijlage: Analyse werkprogramma Europese Commissie	27

1 Inleiding

De VNG stelt jaarlijks een Europese Agenda op met daarin de belangrijkste Europese onderwerpen voor gemeenten en de VNG-inzet daarop. Deze agenda dient als kompas voor de Europese belangenbehartiging van de VNG. De Europese Agenda geeft richting aan de inzet van de VNG in Brussel, Straatsburg en Den Haag, zoals de lobby richting de Europese Commissie en het Europees Parlement en de inzet bij het Europees Comité van de Regio's (CvdR) en het Congres van Lokale en Regionale Overheden van de Raad van Europa (Congres). De Europese Agenda wordt ook gebruikt als basis voor de samenwerking met de gemeentelijke achterban (G4, G40, M50, K80 en P10), het Interprovinciaal Overleg (IPO), de Unie van Waterschappen (UvW), het rijk, onze Europese koepelvereniging CEMR (Council of European Municipalities and Regions) en SGI Europe (European Centre of Employers and Enterprises providing Public Services and Services of General Interest). Het Europees Koersdocument en de Verenigingsstrategie zijn leidend bij het opstellen van de Europese Agenda van de VNG. Daarnaast analyseren wij de werkplannen en agenda's van de Europese Commissie en het Congres.

In deze agenda is per thema en onderwerp inhoudelijk opgenomen wat EU-beleid betekent voor gemeenten en de inzet van de VNG. Na de beleidsinhoud wordt ingegaan op de randvoorwaarden die gericht zijn op uitvoering (betere regelgeving), aanbestedingen en EU-financiering. In de bijlage is een overzicht opgenomen van de relevante dossiers van het werkprogramma voor dit mandaat. Dit is vooral een eerste indruk op hoofdlijnen, waarbij veel details nog ontbreken omdat de EU-plannen nog verder uitgewerkt moeten worden. De focus ligt op 2025.

1.1 Nieuwe en verschuivende prioriteiten

De Europese Agenda van de VNG komt met de intrede van een nieuwe Europese Commissie in een volgende fase: de politieke kaarten zijn geschud en de prioriteiten zijn hernieuwd. En dat is absoluut geen verrassing, met oog op de woelige geopolitieke ontwikkelingen en economische situatie. De wereldorde is in beweging en Europa moet het been bijtrekken om relevant te blijven op het wereldtoneel.

Tegen deze achtergrond presenteerde de Europese Commissie op 11 februari 2025 haar werkprogramma voor 2025, getiteld “Een sterkere, eenvoudiger en snellere Unie”. Dit is het eerste programma van de nieuwe Commissie-Von der Leyen, die in december 2024 aantrad. Het werkprogramma biedt een eerste blik op de belangrijkste voorstellen die dit jaar vanuit Brussel te verwachten zijn en schetst de beleidslijnen voor het commissiemandaat dat loopt tot 2029. Twee belangrijke rode lijnen zijn: **defensie en veiligheid** enerzijds, en **concurrentievermogen** anderzijds. Daarmee legt de Commissie andere accenten dan in de vorige mandaat periode, waar nieuwe duurzaamheidsbeleid voorop stond met de Green Deal. De bestaande groene ambities van de Commissie zijn echter niet vergeten, deze krijgen in de nieuwe mandaat periode gedaante in vorm van de **Clean Industrial Deal**.

Defensie en veiligheid

Het is niemand ontgaan: de geopolitieke ontwikkelingen, waaronder de oorlog in Oekraïne, onderstrepen het belang van Europese veiligheid voor vrede en stabiliteit.

Commissievoorzitter Ursula von der Leyen heeft in een toespraak op 4 maart het ReArm Europe-initiatief gepresenteerd. Dit plan, dat gericht is op het versterken van de Europese defensie-industrie, omvat onder andere een financieringspakket van €800 miljard – dat opgehaald dient te worden door lidstaten en via gezamenlijke Europese leningen – en versoepeling van de EU-begrotingsregels om investeringen te stimuleren. Daarnaast zijn effectieve migratiecontrole, grensbewaking en bescherming van democratische processen tegen buitenlandse inmenging en desinformatie, speerpunten in het beleid.

Concurrentiekracht versterken

Om de Europese economie concurrerender en weerbaarder te maken zet de Commissie in op het vereenvoudigen van regelgeving, het versnellen van besluitvorming en het stimuleren van innovatie en ondernemerschap. Op 29 januari jl. heeft de Commissie een mededeling over het EU-kompas voor concurrentievermogen gepubliceerd.¹ De mededeling bouwt voort op de aanbevelingen uit de rapporten van Letta en Draghi en biedt een beleidskader en strategische visie op versterking van het EU-concurrentievermogen. Hierbij wordt prioriteit gegeven aan strategische sectoren, zoals hernieuwbare energie en digitale technologieën — in het geval van Nederland kan dat door onderscheidend te zijn op datatechnologie en bioscience. Een belangrijk speerpunt is de vereenvoudiging van regels, met als doel groei en innovatie te versterken. Op internationaal niveau wordt ingezet op bescherming van strategische belangen, met bijzondere aandacht voor open handel en economische weerbaarheid.

Groen beleid en industriële transitie

De Clean Industrial Deal, opvolger van de Green Deal, richt zich op versterking van de industrie door gelijktijdig verduurzaming en concurrentiekracht te bevorderen. Dit meerjarenplan ondersteunt zowel traditionele energie-intensieve industrieën als opkomende sectoren op het gebied van schone technologie. Doelstellingen zijn onder meer lagere energieprijzen, verbeterde energiezekerheid, bevordering van hergebruik en ontwikkeling van kritieke grondstoffen. Ook de chemische industrie wordt betrokken, waarbij regels worden herzien om administratieve lasten te verlichten zonder concessies

1 [A Competitiveness Compass for the EU \(29 januari 2025\)](#)

te doen aan veiligheid en milieubescherming.

Financiering van ambities

De hierboven genoemde prioriteiten hebben niet alleen implicaties voor de gemeentelijke en VNG-inzet op het inhoudelijke beleid en randvoorwaarden, maar eveneens voor de financiering van reeds bestaande prioriteiten. Zo zal enerzijds worden gekeken naar bestaande budgetten, en anderzijds gekeken worden naar het vormgeven van de toekomstige Europese begroting. Dit zal gestalte krijgen in het Meerjarig Financieel Kader (MFK), dat gedurende dit mandaat zal worden vastgesteld en dat de kaders zal bevatten voor EU-fondsen en -subsidies in de periode 2028 – 2034.

1.2 Langetermijnstrategie

De in deze agenda opgetekende inzet is complementair aan de vastgestelde VNG-langetermijnstrategie, zoals vastgesteld in het [Europees Koersdocument](#). Gemeenten willen ook in Brussel een stap naar voren zetten in lijn met de VNG verengingsstrategie. We zijn op allerlei manieren betrokken bij de uitvoeringspraktijk van Europese wetgeving, bijvoorbeeld op het gebied van milieu, energie, mobiliteit, digitale zaken, lokale democratie en economie. Daarnaast zetten gemeenten zich actief in om Europese wetgeving goed uitvoerbaar te maken voor lokale overheden in heel Europa. Deze inzet is samen te vatten in drie hoofdlijnen:

- **Samenwerken als één overheid** – De uitdagingen waar we als samenleving voor staan, moeten door de verschillende overheidslagen gezamenlijk worden opgepakt. Het is daarbij noodzakelijk dat de EU voortbouwt op bestaand nationaal en lokaal beleid en samenwerkt vanuit het beginsel van één overheid in lijn met de beginselen van subsidiariteit en proportionaliteit.
- **Sterk regionaal beleid met financieringsmogelijkheden voor de lange termijn** – Een solide financiële basis is essentieel om gemeenten in staat te stellen Europese doelen effectief te realiseren.
- **Inzet voor een groene, digitale en sociale transitie**, met specifieke aandacht voor:
  - De uitvoering van de Green Deal en waterbeheer;
  - Een Europa dat klaar is voor het digitale tijdperk;
  - De sociale dimensie, met inzet op de arbeidsmarkt en samenwerking op migratie.

“De missie van Team Europa van de VNG is om de Europese beleidsagenda zo te beïnvloeden dat het aansluit bij de collectieve wensen en behoeften van gemeenten, met focus op uitvoerbaarheid van wetgeving en ruimte voor lokaal maatwerk”

2

Fysieke opgaven

Het fysieke domein wordt sterk beïnvloed door EU-beleid en regelgeving, die de gemeentelijke taken op verschillende terreinen beïnvloedt, zoals klimaat- en milieubeleid, economie, platteland, mobiliteit en huisvesting. Aangezien veel van de opgaven grensoverschrijdend van aard zijn, kunnen de oplossingen niet uitsluitend in Den Haag worden gezocht. De Commissie legt in haar nieuwe plannen de nadruk op andere thema's dan in de voorgaande periode, waarin vooral de focus lag op duurzaamheidsinitiatieven zoals de Green Deal. De eerder vastgestelde groene ambities blijven echter intact en worden nu verder uitgewerkt door middel van de Clean Industrial Deal, waarbij tevens het denken in concurrentievermogen wordt geïntegreerd. Positionering van het lokaal bestuur in veiligheid.

2.1 Klimaatmitigatie

Wat wil de Commissie?

De Europese Commissie houdt vast aan de doelstellingen die zijn gesteld in de Europese Klimaatwet: 55% reductie voor 2030 en klimaatneutraliteit in 2050. Voor 2040 had de vorige Commissie wel gesproken over een doelstelling van 90%, maar concrete plannen worden door de huidige Commissie opgepakt. Voor de zomer wordt hiervoor een voorstel verwacht. In haar actieplan voor betaalbare energie en Clean Industrial Deal werkt de Commissie de plannen verder uit. Momenteel zijn de energieprijzen in de EU aanzienlijk hoog, zelfs hoger dan in andere regio's van de wereld. Voor de industrie leidt dit tot een concurrentienadeel ten opzichte van andere handelsblokken, terwijl zowel consumenten als het mkb steeds meer moeite hebben om hun rekeningen te betalen.

- **Energieprijzen:** De Commissie doet tientallen voorstellen om de hoge energieprijzen te verlagen, terwijl tegelijkertijd de energietransitie versneld wordt gerealiseerd door middel van gericht beleid, met een nadruk op de periode 2025/2026. De wetgevende voorstellen zullen in de daaropvolgende jaren verder moeten worden onderhandeld.
- **Energienetwerken:** Eén van de problemen voor de energietransitie is het gebrek van goede netwerken om de elektrificatie van de economie te ondersteunen (o.a. netcongestie). De vastrechtkosten zijn vaak hoog, en de netwerken moeten zowel verzaaid als slimmer worden gemaakt om de veranderende vraag en het aanbod effectief te kunnen beheren. In dit kader zal de Commissie in het eerste kwartaal van 2026 een Europees Netwerkpakket presenteren, dat zowel netwerken als opslag zal omvatten.
- **Vergunningen:** Ter versnelling en versimpeling van vergunningprocedures wordt eind dit jaar de Industrial Decarbonisation Accelerator Act verwacht (Q4 2025), die zal voortbouwen op de reeds bestaande Renewable Energy Directive (RED III) en de Net Zero Industry Act. Daarnaast worden er aanbevelingen gepresenteerd voor de flexibilisering van beloning in energiecontracten (Q4 2025) en voor geharmoniseerde tariefmethodologieën voor vastrecht (Q2 2025), waarbij op termijn ook wetgeving kan worden overwogen.
- **Energiearmoede:** Ter bestrijding van energiearmoede zal in het derde kwartaal van 2025 een Burger Energiepakket worden gepresenteerd, met voornamelijk niet-bindende maatregelen. Dit pakket is gericht op het ondersteunen van consumenten bij het wisselen van energieleverancier en het bevorderen van de productie van eigen energie, bijvoorbeeld door middel van energiegemeenschappen.

Wat betekent dat voor gemeenten en de inzet van de VNG?

De Commissie richt zich voornamelijk op de economische aspecten van de klimaatdoelstellingen. Het doel is om de juiste voorwaarden te creëren voor het realiseren van de noodzakelijke energietransitie. Dit omvat toegang tot financiering, geschoold personeel en goedkopere energie. De betaalbaarheid van de transitie is een belangrijk aandachtspunt, niet alleen voor bedrijven, maar ook voor inwoners. Dit speelt ook lokaal, in gemeentelijk vestigings- en transitiebeleid.

- **Energienetwerken:** Een belangrijk pakket in dit kader is het Europese Netwerkpakket (Grid Strategy), waar mogelijk ook kansen voor Nederlandse gemeenten liggen. Netcongestie staat hoog op de agenda in Nederland, maar de EU-brede benadering richt zich op het verder verbinden en integreren van de Europese interne energiemarkt. Het versterken van interconnecties wordt genoemd, maar het is nog onduidelijk of dit ook betrekking zal hebben op midden- en laagspanningsnetten.
- **Vergunningen:** Versimpeling en versnelling van vergunningen, zoals momenteel mogelijk is voor duurzame opwekking, kan bijdragen aan de transitie. Daarnaast zijn er interessante aanbevelingen en mogelijke wetgeving om variabele vastrechtkosten en flexibele tarieven mogelijk te maken. De ideeën rondom energieopslag zijn nog niet nader uitgewerkt.
- **Sociaal Klimaat Fonds:** Wat verder niet wordt vermeld, is dat lidstaten dit voorjaar nationale plannen moeten indienen voor het Sociaal Klimaat Fonds (SCF), gericht op het bevorderen van betaalbaarheid. Voor Nederland is er tussen 2026 en 2032 een budget van 960 miljoen euro (720 miljoen euro, waarvan 240 miljoen euro cofinanciering). Het SCF richt zich op het ondersteunen van kwetsbare inwoners die getroffen worden door hoge energiekosten. Hoewel het SCF tijdelijk is, bevat het maatregelen die bewoners structureel helpen om hun woning en vervoer blijvend te verduurzamen.

2.2 Klimaatadaptatie

Wat wil de Commissie?

Duurzaam waterbeheer staat dit jaar hoog op de agenda van de Commissie, mede gezien de toenemende uitdagingen op het gebied van droogte en overstromingen als gevolg van klimaatverandering. In de Waterweerbaarheidsstrategie, die dit jaar gepresenteerd zal worden, beoogt de Commissie verschillende watergerelateerde uitdagingen aan te pakken, waaronder het beheer van waterbronnen, waterschaarste en -vervuiling, en het concurrentievermogen van de waterindustrie.

Wat betekent dat voor gemeenten en de inzet van de VNG?

Water is voor Nederlandse gemeenten een belangrijk thema, mede vanwege de gevolgen van klimaatverandering en de noodzaak tot klimaatveiligheid, en speelt ook een prominente rol in de Europese beleidsarena. Een groot deel van Nederland is immers kwetsbaar voor overstromingen en andere water gerelateerde problemen. Zo zorgen tekorten op het gebied van goede kwaliteit drinkwater voor problemen bij de ontwikkeling van woonwijken en bedrijventerreinen. De VNG volgt de Europese Waterweerbaarheidsstrategie nauwlettend en zal, waar mogelijk, in samenwerking met het rijk en andere koepels, input leveren. Op het gebied van watervervuiling zet de VNG in op stevig bronbeleid.

2.3 Milieu

Wat wil de Commissie?

Om het concurrentievermogen van Europese industrieën te versterken en tegelijkertijd de groene doelstellingen te realiseren, richt de Commissie zich op het bevorderen van een circulaire economie en het belonen van koplopers op dit gebied. Via een Europese circulaire economie wet wordt beoogd een markt te creëren die vraag en aanbod van circulaire materialen, producten en diensten stimuleert. Dit initiatief maakt onderdeel uit van het overkoepelende Clean Industrial Deal pakket, maar de invulling van het circulaire economieaspect wordt naar verwachting pas in 2026 nader uitgewerkt.

Daarnaast wil de Commissie investeren in de verdere uitrol van hernieuwbare energie om de industrie te verduurzamen en meer capaciteit te creëren voor de ontwikkeling van 'clean tech'. Een vereenvoudigd regime voor het registreren, evalueren en autoriseren van chemicaliën moet het concurrentievermogen van de chemische industrie vergroten, zonder concessies te doen aan de veiligheid. Via een herziening van de Europese wetgeving inzake chemicaliën (REACH) zal duidelijkheid worden verschaft over het omgaan met zogenaamde 'forever chemicals', zoals PFAS.

Wat betekent dat voor gemeenten en de inzet van de VNG?

Veel gemeenten spelen een actieve rol in de transitie naar een circulaire economie. De VNG zal de voorbereiding van de Europese circulaire economie wet nauwlettend volgen en, waar mogelijk, input leveren vanuit het perspectief van de verschillende rollen die gemeenten vervullen in de circulaire economie. De herziening van de REACH-wetgeving wordt met interesse gevolgd; de VNG zal zich, waar mogelijk, inzetten voor meer duidelijkheid over de omgang met PFAS in relatie tot het voorzorgsbeginsel en zal pleiten voor streng bronbeleid. Daarnaast blijft de VNG het Europees klimaatbeleid volgen, met specifieke aandacht voor de mogelijke milieu-impact.

2.4 Mobiliteit

Wat wil de Commissie?

De Commissie werkt momenteel verder aan de uitwerking van de in het vorige mandaat vastgestelde TEN-T verordening. In deze verordening is het concept van stedelijke knooppunten (urban nodes) geïntroduceerd en uitgebreid naar alle gemeenten met meer dan 100.000 inwoners. Deze gemeenten zullen verplicht worden duurzame stedelijke mobiliteitsplannen (SUMPs) op te stellen en data te verzamelen over veiligheid, duurzaamheid en toegankelijkheid (SUMI). Deze uitwerking zal in dit mandaat verder worden doorgezet, waarbij de SUMPs en SUMI voor 2027 moeten worden vastgesteld.

Het werkprogramma bevat nog beperkte informatie over mobiliteit. Wel is er het Duurzaam Transport Investeringsplan aangekondigd voor het derde kwartaal van 2025. Dit plan heeft als doel de versnelde uitrol van laadinfra en vulpunten voor waterstof te bevorderen, evenals de beschikbaarheid van voldoende duurzame brandstoffen.

Wat betekent dat voor gemeenten en de inzet van de VNG?

De VNG werkt samen met het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (I&W) aan de implementatie van de TEN-T verordening. Het uitgangspunt hierbij is om zoveel mogelijk aan te sluiten bij de bestaande nationale structuren van mobiliteitsvisies en samenwerkingsverbanden. Dit geldt zowel voor de op te stellen SUMP-plannen als voor de data die verzameld dient te worden.

Wat betreft het investeringsplan is er op dit moment nog weinig concreet te melden. Nederland behoort echter tot de koplopers op het gebied van laadinfra. Voor toekomstige investeringen kijkt de VNG met belangstelling naar de mogelijkheden die het nieuwe MFK biedt, alsmede naar de status van de Connecting Europe Facility (CEF), waaruit stedelijke knooppunten financiering kunnen ontvangen.

2.5 Wonen

Wat wil de Commissie?

Voor het eerst is er een speciale Eurocommissaris voor Wonen aangesteld, die naast wonen ook energie in zijn portefeuille heeft. Zijn opdracht is om bij te dragen aan oplossingen voor de woningcrisis, die in veel Europese regio's speelt, en om de verduurzaming van de gebouwde omgeving te bevorderen. Veel van de benodigde

regelgeving voor verduurzaming is reeds aangenomen tijdens de vorige Commissiemandaatperiode, in het kader van de Green Deal. In de opdrachtbrief (mission letter) aan Eurocommissaris Ribera, verantwoordelijk voor competitie en sociale gelijkheid, is aangegeven dat de staatssteunregels zullen worden versoepeld voor de woningmarkt (Q4).

Wat betekent dat voor gemeenten en de inzet van de VNG?

Ook in Nederland hebben gemeenten en hun inwoners te maken met de woningcrisis. Gemeenten geven richting aan de opdrachten voor woningcorporaties en bepalen grotendeels de kaders, waarover ook nationale prestatieafspraken zijn gemaakt. Op Europees niveau zal de focus voor de VNG liggen op het bevorderen van meer financieringsmogelijkheden voor de woningbouw, onder andere door het verruimen van staatssteunregels en leningsmogelijkheden. Tevens zal ingezet worden op het tegengaan van wet- en regelgeving vanuit andere Directoraten-generaal (DG's) die de woningbouw onterecht belemmert. Tot slot wordt het stimuleren van innovatie in de bouwsector, met nadruk op duurzaamheid, als belangrijk speerpunt gezien.

2.6 Landbouw en landelijk gebied

Wat wil de Commissie?

De Europese Commissie presenteert in het werkprogramma geen nieuwe beleidsinitiatieven op het gebied van natuurbescherming. De visie op landbouw en voedsel van de nieuwe Commissie richt zich voornamelijk op de toekomst van boeren en vissers, waarbij veel maatregelen specifiek op hen gericht zijn. De Commissie benadrukt echter dat voor regio's met intensieve veehouderij het beheer en de circulariteit van nutriënten van groot belang zijn. Een evaluatie van de nitraatrichtlijn wordt voorzien voor eind 2025.

Daarnaast kondigt de Commissie voor 2025 een geactualiseerd actieplan voor het platteland aan. Dit plan zal aandacht besteden aan de verdere ontwikkeling van de plattelandstoets (rural proofing) voor nieuw EU-beleid, als onderdeel van de territoriale impact assessments, waarbij specifiek gekeken zal worden naar de gevolgen van wetsvoorstellen voor het platteland. Het rural pact uit 2021 zal verder worden versterkt als instrument voor dialoog en betrokkenheid van plattelandsgemeenschappen. Tevens wordt er aandacht besteed aan de specifieke verspreiding van desinformatie op het platteland.

De instrumenten Leader, Smart Villages en andere vormen van gemeenschapsgerichte lokale ontwikkeling zullen worden versterkt. Het concept van “functionele plattlandsgebieden” wordt verder ontwikkeld, met nadruk op de beschikbaarheid en betaalbaarheid van diensten voor burgers op het platteland en het “recht om te blijven” in de eigen regio voor alle EU-burgers.

Wat betekent dat voor gemeenten en de inzet van de VNG?

Het stikstofdossier is momenteel een van de belangrijkste onderwerpen voor de Nederlandse boeren, en ook de VNG is hierin intensief betrokken. Op het gebied van natuurbeleid en wetgeving ligt de verwachte focus dit jaar op de implementatie van de Europese Natuurherstelverordening. De eerste stappen zijn reeds gezet, en het wordt verwacht dat de concrete invulling hiervan gedurende het jaar verder vorm zal krijgen.

Het geactualiseerde actieplan voor het platteland zal naar verwachting gebaseerd zijn op de in 2021 gepubliceerde lange termijnvisie voor het platteland, hoewel dit niet expliciet wordt gekoppeld aan die visie. De concepten van rural proofing en het rural pact zijn afkomstig uit deze visie. In Nederland is inmiddels, in samenwerking met LVVN, de P10, de Landelijke Vereniging van Kleine Kernen (LVKK) en het Leader Netwerk Nederland, een praktische start gemaakt met de verdere ontwikkeling van het rural pact. Ook wordt er in samenwerking met kennisinstellingen en Europese consortia (zoals Granular) gewerkt aan de verdere ontwikkeling van rural proofing en de verzameling van betere data over het Nederlandse platteland.

2.7 Economie en mkb

Wat wil de Commissie?

De Europese Commissie heeft ambitieuze plannen om de administratieve lasten voor bedrijven flink te verlagen. Het doel? Een verlaging van 25% voor alle bedrijven en 35% voor het mkb tegen 2029. Dit moet niet alleen de kosten verlagen, maar ook innovatie en duurzame groei stimuleren. De sleutel ligt in vereenvoudigde regelgeving en de zogenaamde “Omnibusvoorstellen”.

Op 26 februari presenteerde de Commissie voorstellen om de EU-ondernemers en hun investeringskracht.

Wat betekent dit voor gemeenten en de inzet van VNG?

Dit betekent minder toezicht- en rapportageverplichtingen voor gemeenten. Veel bedrijven worden vrijgesteld van de CSRD-verplichtingen doordat de drempelwaarden zijn verhoogd naar bedrijven met meer dan 1.000 werknemers en een omzet van meer dan 50 miljoen euro. Hierdoor hoeven gemeenten minder bedrijven te controleren op duurzaamheidsrapportages. De CSDDD verplicht grote bedrijven om negatieve gevolgen voor mens en milieu aan te pakken, maar doordat de invoering is uitgesteld tot 2028, krijgen gemeenten meer tijd om samen met lokale bedrijven duurzame plannen te ontwikkelen. De vereenvoudigde CO₂-heffingen (CBAM) zorgen ervoor dat kleine importeurs (minder dan 50 ton per jaar) zijn vrijgesteld, waardoor gemeenten minder toezicht hoeven te houden. Voor grotere bedrijven zijn de administratieve procedures vereenvoudigd, wat de druk op gemeenten ook indirect verlicht.

Kortom, door drempelverhogingen en vereenvoudigde regelgeving wordt de administratieve druk op gemeenten en lokale bedrijven verminderd. De VNG monitort de volgende ontwikkelingen nauwgezet:

- De Omnibus-pakketten, waaronder het tweede pakket over investeringsvereenvoudiging (wetgevend, Q1 2025) en het derde pakket, dat vereenvoudigingen voor het mkb omvat (wetgevend, Q2 2025).
- De verhoogde rijksinzet, waarbij de regering zich richt op het vermijden van nieuwe nationale koppen op Europees beleid. Waar nodig worden bestaande nationale koppen die extra regeldruk veroorzaken heroverwogen en geschrapt via bestaande en aanvullende

inventarisaties. Tevens wordt een reductieprogramma voor regeldruk geïntroduceerd, gericht op het verlagen van regeldrukkosten en het verbeteren van de werkbaarheid.

Als gevolg hiervan wordt bij nieuwe nationale en, waar mogelijk, Europese regelgeving altijd gekeken of er een drempel of vereenvoudigd beleid voor kleine mkb-bedrijven kan worden toegepast. Daarnaast let de VNG op het belang van maatregelen voor verbetering van het vestigingsklimaat en samenwerking met het bedrijfsleven, zodat werkgelegenheid in regio's behouden blijft voor brede welvaart. Bijvoorbeeld in het kader van verduurzaming en voor de defensie-industrie. Vanuit onze platformrol verzamelt de VNG ideeën over hoe gemeenten kansen kunnen benutten om hun dienstverlening te verbeteren en efficiënter te organiseren, en delen we de lessen en inzichten. De VNG zal de ontwikkelingen in Brussel monitoren.

2.8 De Europese stedelijke agenda

Wat wil de Commissie?

Sinds 2016 bestaat er binnen de Raad een vastgestelde Europese stedelijke agenda die gericht is op betere regelgeving, betere financiering en betere kennisdeling voor steden en stedelijke gebieden. Binnen de Urban Agenda worden thematische partnerschappen opgericht waarin steden samenwerken met de Europese Commissie en lidstaten. Het is een interbestuurlijk instrument dat een goede gelegenheid biedt om de lokale dimensie op EU-niveau te versterken.

Nu heeft de Commissie aangekondigd om vóór eind 2025 zelf ook met een agenda voor steden te komen. In de eerste plaats wil de Commissie de bestaande EU-steun voor steden en andere stedelijke gebieden beter organiseren en stroomlijnen, zodat de steun gericht is op de gebieden waar deze het hardst nodig is en toegankelijk is voor alle potentiële begunstigden. Verder wil zij de ambitie van de EU voor steden en duurzame stedelijke ontwikkeling versterken door ervoor te zorgen dat er bij toekomstige initiatieven op EU-niveau rekening wordt gehouden met de belangen en behoeften van steden, en dat er goed bestuur is om dat uit te voeren.

Wat betekent dit voor gemeenten en de inzet van VNG?

Momenteel werkt de VNG al samen met de gemeentelijke netwerken G4 en G40 en het Ministerie van BZK aan de Europese stedelijke agenda. Het gaat er daarbij vooral om steden te ondersteunen waar nodig, om de stedelijke agenda in Den Haag beter te agenderen en steden te verbinden met BZK.

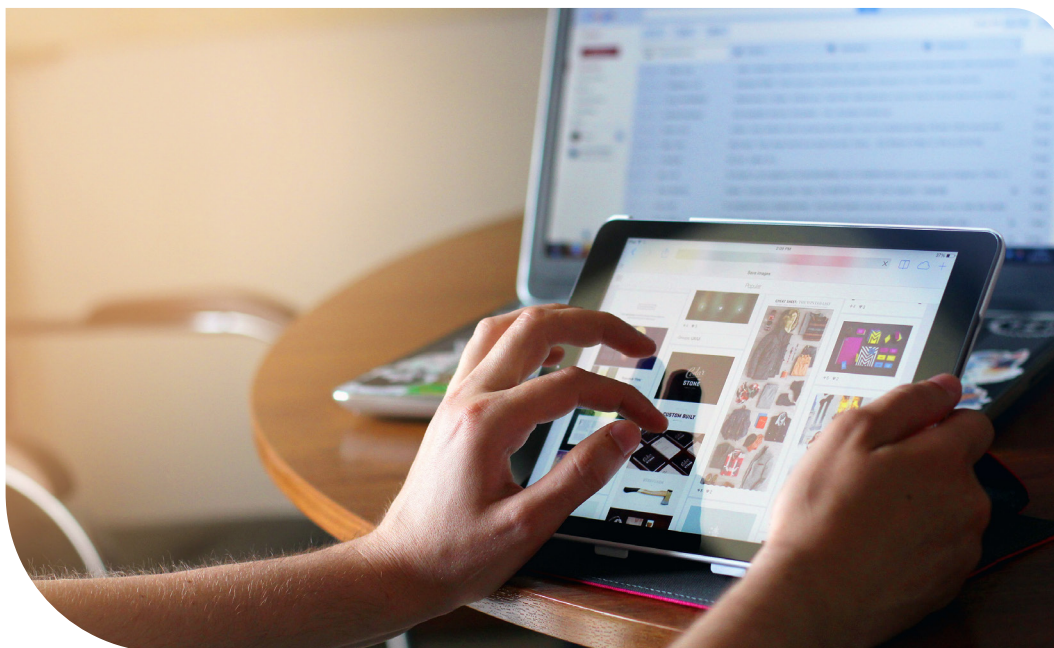
De benadering binnen de stedelijke agenda wordt door steden vaak als top-down ervaren. Het is een initiatief van lidstaten en dus sterk afhankelijk van dezelfde lidstaten en de voorzitterschappen van de Raad. De samenwerking tussen lidstaten en steden verloopt soms stroperig en vertragend, waarbij lidstaten in wetgevingstrajecten hun onderhandelingsinzet vooraf vaak niet willen prijsgeven.

Daarom is een aparte agenda vanuit de Commissie een goed initiatief. Steden moeten in beleidsontwikkeling en in alle fondsen van het MFK veel meer aan de voorkant betrokken worden. Dat vergt ook van de Commissie dat steden op alle terreinen als partners worden gezien, en niet alleen door DG Regio. Dit zal in de eerste plaats een taak zijn voor de G4- en G40-steden. De VNG kan hierin ondersteunen, bijvoorbeeld door het stedelijk geluid mee te nemen in lopende bredere dossiers zoals de betere regelgevingsagenda en het MFK.

3

Digitale transitie

De werkagenda van de Europese Commissie is een voortzetting van de Digital Decade en koppelt deze aan de versterking van het Europese concurrentievermogen en veiligheid. Veel van de wettelijke kaders die eerder aangenomen zijn worden in 2026 van kracht. De aandacht verschuift nu van kadervorming naar implementatie. De insteek van de Europese Commissie sluit aan bij die van de VNG, zoals vorig jaar vastgelegd in de Digitale Agenda 2028. Hoewel Nederland voorop loopt, helpen de inspanningen van de Commissie gemeenten op weg in de digitale transitie.² Naast beleidsvoorstellen en wettelijke kaders gaat het om standaarden, infrastructuur en financierings-instrumenten. Voor implementatie van Europese wetgeving heeft de VNG het digital decade-programma waarin de impact voor gemeenten in kaart wordt gebracht, als basis voor mogelijk nadere implementatieondersteuning.

3.1 Digitale dienstverlening en economie

Wat wil de Commissie?

In deze fase zet de Europese Commissie juist meer in op het versimpelen van regels en procedures, om zo het concurrentievermogen en de Europese interne markt te versterken. Daarnaast wil ze topsectoren, het mkb en start-ups steunen, door de ontwikkeling van AI en het gebruik daarvan te stimuleren. Ook zou het voor start-ups makkelijk moeten worden toegang te krijgen tot data. Voor publieke dienstverlening wordt ingezet op meer gebruik van technologie en standaardisatie. Toegang tot overheidsdiensten voor inwoners en bedrijven moet overal in Europa gelijk zijn en simpeler door de European Business en

² [State of the Digital Decade 2024](#)

European Identity Wallet, zodat de stap wordt gemaakt waarin dienstverlening vanuit de mens centraal staat. Dit zijn digitale omgevingen waaruit iedereen in de Europese Unie zaken met Nederlandse gemeenten moeten kunnen doen.

Mogelijke aandacht gaat uit naar de opleiding van medewerkers in het omgaan met nieuwe technologie, zoals AI. De AI-verordening bevat een bepaling die organisaties verplicht om hun personeel adequaat op te leiden (AI-geletterdheid).

Wat betekent dat voor gemeenten en de inzet van de VNG?

In de transitie naar steeds betere digitale dienstverlening is inkoop en aanbesteden belangrijk, evenals de ontwikkeling van betrouwbare marktpartijen. In dit kader richt VNG zich in Brussel op de voorstellen voor het versimpelen van regels. Zo komt er een 'digital package for simplification' (Q4) en er wordt een 'Fitness Check' van het totaal aan wet- en regelgeving op digitalisering (Q4) uitgevoerd. Vier zaken zijn voor gemeenten van belang:

- Het schrappen en versimpelen van regels voor het bedrijfsleven en inwoners mag geen extra lasten voor gemeenten veroorzaken.
- De administratieve lasten voor gemeenten moeten verminderen door een meer samenhangende benadering van de verschillende verordeningen en richtlijnen.
- De normerende kracht van wetgeving blijft gewaarborgd.
- Het schrappen en versimpelen van regels mag de grondrechten van inwoners niet in het gedrang brengen.

In het kader van de digitale dienstverlening volgt de VNG de ontwikkelingen rondom de European Business Wallet (Q4), de 'Digital Travel Credentials' en de 'Digital Travel Applications' (beide in afronding), de European Identity Wallet (in afronding), en het voorstel voor het versterken van de beveiliging van identiteitskaarten van Unieburgers (in afronding).

Als platformorganisatie neemt de VNG een proactieve rol in de aansluiting bij de Digital Transformation Accelerator (DTA) voor het netwerk van European Digital Innovation Hubs (EDIH). Daarnaast speelt de VNG in op andere initiatieven, bijvoorbeeld door aansluiting bij European Digital Infrastructure Consortia.

3.2 Ethiek, digitale weerbaarheid en autonomie

Wat wil de Commissie?

De Commissie richt zich op het bevorderen van cyberveiligheid en het bestrijden van desinformatie. Door de ontwikkeling van quantum-capaciteit, cloudinfrastructuur en AI-systemen binnen Europa, streeft de Europese Unie naar digitale onafhankelijkheid. De Europese Commissie heeft reeds kaders vastgesteld om digitale platforms te reguleren en concentreert zich nu op handhaving.

Wat betekent dat voor gemeenten en de inzet van de VNG?

Met de Digitale Agenda 2028 als uitgangspunt focussen we ons op het beschermen van publieke waarden en de grondrechten van inwoners in de digitale transitie. Dit kan niet uitsluitend op lokaal en nationaal niveau. De VNG zal de Europese Commissie ondersteunen bij het verder ontwikkelen van kaders voor het gebruik van AI. Daarnaast draagt de VNG Europees bij aan kennisuitwisseling in het kader van de Apply AI Strategy (Q3). Het waarborgen van de openbare orde en sociale cohesie vraagt om regie op desinformatie, wat met name van belang is voor de gemeenteraadsverkiezingen in 2026. De VNG houdt daarom de ontwikkeling van 'The Democracy Shield' (Q3) in de gaten. Het beschermen van privacy online blijft een prioriteit, waarbij de VNG de voortgang van de 'Child Sexual Abuse Material' (CSAM) (in afronding) volgt. Voor de bescherming van digitale processen en online gegevens, en voor cyberveiligheid, wordt de voorgenomen wijziging van de Cyber Security Act (Q4) gemonitord. Tevens onderzoekt de VNG hoe EU-budgetten voor ReArm Europe en het Competitiveness Fund ten goede kunnen komen aan digitale dienstverlening door gemeenten.

Daarnaast is het van belang dat gemeenten meer zeggenschap krijgen over de digitale systemen die zij gebruiken, door inkoop- en aanbestedingseisen te stellen. Gemeenten dienen hun digitale onafhankelijkheid te versterken en bestaande afhankelijkheden af te bouwen, aangezien deze zowel kwetsbaar als kostbaar zijn. Dit zal worden meegenomen in de VNG-inbreng voor de herziening van de Europese aanbestedingsrichtlijnen (zie ook 7.2).

3.3 Data

Wat wil de Commissie?

De Europese Commissie streeft naar een evenwicht tussen regels voor databescherming en die voor cyberveiligheid. Zoals eerder aangegeven, wordt ingezet op een betere toegankelijkheid en uitwisseling van data. In het EU-kompas voor concurrentievermogen is de Data Union Strategy aangekondigd (Q3). De Data Union Strategy is onder meer bedoeld om dataregelgeving te harmoniseren en zal daarnaast invloed hebben op de dataselsels binnen het geo-domein. De eerdere plannen voor een ePrivacy Regulation zijn komen te vervallen.

Wat betekent dat voor gemeenten en de inzet van de VNG?

De exacte impact is op dit moment nog onduidelijk. De VNG zal de ontwikkelingen rondom de Data Union Strategy nauwlettend in de gaten houden.

4

Sociale uitdagingen

Het vergrijzende Europa staat voor grote uitdagingen op het gebied van arbeidsmarkt, asiel en migratie. De Europese Commissie zet zich in om deze uitdagingen aan te pakken met initiatieven zoals de Union of Skills en het Europees asiel- en migratiepact. Voor gemeenten is het daarbij van groot belang dat het beleid uitvoerbaar is en aansluit bij de lokale praktijk.

4.1 Arbeidsmarkt

Wat wil de Europese Commissie?

Op 5 maart heeft de Europese Commissie de Unie van Vaardigheden gepresenteerd, met als doel het aanpakken van vaardigheids- en arbeidskrachtentekorten in Europa. De Unie van Vaardigheden richt zich op het versterken van onderwijs- en opleidingsstelsels, zodat deze adequaat zijn toegerust om alle generaties voor te bereiden op een snel veranderende toekomst. Hierbij ligt de nadruk op hoogwaardig en inclusief onderwijs en het bevorderen van een leven lang leren. Daarnaast onderzoekt de Commissie de rol van arbeidsmigratie van derdelanders als mogelijke oplossing voor arbeidstekorten.

Wat betekent dit voor gemeenten en de inzet van de VNG?

De VNG sluit zich grotendeels aan bij de visie van de Europese Commissie op het gebied van arbeidsmarktbeleid. De VNG onderkent eveneens dat de arbeidsmarkt in rap tempo verandert en dat bepaalde beroepen in de toekomst mogelijk verdwijnen. Daarom pleit de VNG voor blijvende investeringen in om- en bijscholing, om zo duurzame inzetbaarheid en zowel intra- als intersectorale mobiliteit te bevorderen.

Wat betreft arbeidsmigratie van derdelanders plaatst de VNG kanttekeningen bij de visie van de Europese Commissie. Hoewel arbeidsmigratie een mogelijke oplossing kan bieden voor arbeidstekorten, vindt de VNG het belangrijk dat arbeidsmigranten gelijkwaardig en volwaardig deel uitmaken van de samenleving, met aandacht voor inclusie en gelijke kansen op de arbeidsmarkt.

4.2 Asiel en migratie

Wat wil de Commissie?

De Europese Commissie werkt aan de implementatie van het Europees asiel- en migratiepact, dat tijdens de vorige beleidsperiode is aangenomen. Aanvullend komt er een nieuwe gemeenschappelijke aanpak voor terugkeer, met een nieuw wetgevingskader om het terugkeerproces te versnellen en te vereenvoudigen.

Wat betekent dit voor gemeenten en de inzet van de VNG?

Gemeenten hebben momenteel een belangrijke rol bij de opvang van asielzoekers, onder andere via de spreidingswet, en zijn verantwoordelijk voor huisvesting van statushouders. Daarnaast hebben gemeenten vanuit het sociaal domein taken op het gebied van inburgering en onderwijsaanbod. De implementatie van het Europees asiel- en migratiepact zal invloed hebben op lokale overheden, onder meer door de introductie van verschillende opvangmodaliteiten voor kansrijke en kansarme aanvragen, eisen aan opvangvoorzieningen, het beëindigen van opvang na overdrachtsbesluiten en de toegang tot arbeidsmarkt en onderwijs.

De VNG blijft zich inzetten voor samenhangend beleid in de asielketen, zowel op Europees als nationaal niveau, waarbij de uitvoerbaarheid voor gemeenten centraal staat.

Voor de opvang van Oekraïense ontheemden is in Europa de Richtlijn Tijdelijke Bescherming geactiveerd. Het toekomstperspectief is op dit moment onzeker. De VNG zet in op Europese coördinatie, zowel in het scenario waarin Oekraïners langer in Nederland verblijven als in het scenario waarin zij terugkeren. Daarbij ligt de focus op duidelijkheid, efficiëntie en het voorkomen van secundaire migratiestromen.

5

Veiligheid en Democratie

Geopolitieke ontwikkelingen en toenemende internationale spanningen drijven Europa ertoe de weerbaarheid en paraatheid te versterken, met defensie als een van de kernpunten. De Europese Commissie zal in 2025 voorstellen publiceren die gericht zijn op het verbeteren van de crisisparaatheid, veiligheid en democratie binnen de EU. Gemeenten spelen een belangrijke rol in deze veranderingen, met verantwoordelijkheden in crisisbeheer, veiligheid en de bescherming van democratische waarden op lokaal niveau.

5.1 Defensie

Wat wil de Commissie?

Een van de kernpunten in het werkprogramma van de Europese Commissie is het versterken van de crisisparaatheid en defensiegereedheid binnen de EU. De Commissie streeft ernaar dit te realiseren door onder andere de oprichting van een Europese Defensie Unie, waarbij het bevorderen van een concurrerende defensie-industrie centraal zal staan. Ter ondersteuning van deze nieuwe aanpak en om de behoefte aan defensie-investeringen in kaart te brengen, zal de Commissie in het eerste kwartaal van 2025 een White Paper presenteren over de toekomst van de Europese defensie.

Wat betekent dit voor gemeenten en de inzet van de VNG?

Gemeenten beschikken niet over bevoegdheden op defensiegebied, maar er bestaan wel raakvlakken tussen gemeenten en defensie. Zo biedt defensie civiel-militaire bescherming

aan gemeenten tijdens rampen en calamiteiten. Daarnaast wordt, in het kader van de opschaling van defensie, van gemeenten verwacht dat zij ruimte beschikbaar stellen voor de aanleg van nieuwe defensie-trainingslocaties of voor de opslag van munitie. In bredere zin heeft de verandering in het Europese defensielandschap en het geopolitieke klimaat ook invloed op gemeenten. De uitdagingen waarmee gemeenten worden geconfronteerd, worden mede beïnvloed door deze internationale verschuivingen. Technologische en digitale ontwikkelingen, individualisering, toenemende onzekerheid en de mogelijkheid van militaire en digitale dreigingen, evenals het gebruik van extensief geweld en explosieven, brengen nieuwe en veranderende vraagstukken met zich mee binnen het veiligheidsdomein.

5.2 Veiligheid, weerbaarheid en paraatheid

Wat wil de Commissie?

De Europese Commissie richt zich, naast defensie, ook op het versterken van de paraatheid in Europa. Het doel is ervoor te zorgen dat lidstaten in staat zijn om proactief in te spelen op verschillende crises, de gevolgen van crises te mitigeren en in sommige gevallen zelfs te voorkomen, zodat Europa beter voorbereid is op toekomstige uitdagingen. De 'Preparedness Union Strategy' vormt de basis voor een gecoördineerde aanpak van zowel interne als externe crises.

Daarnaast richt de Commissie zich op complexe en grensoverschrijdende bedreigingen. De 'Internal Security Strategy' zal een breed scala aan maatregelen omvatten die bestaande activiteiten samenbrengt en richtlijnen biedt voor het voorkomen van, evenals het tijdig en adequaat reageren op, zowel huidige als toekomstige bedreigingen.

Wat betekent dit voor gemeenten en de inzet van de VNG?

Crisis hebben veel impact op de lokale samenleving. Gemeenten hebben verantwoordelijkheden als het gaat om openbare-ordeverstoringen, ongevallen en rampen. De VNG werkt daarom aan het versterken van de weerbaarheid van de lokale samenleving ten tijde van crisis. Maar ook de aanloop naar een crisis toe en de nase van een crisis vragen aandacht van gemeenten. De VNG ondersteunt gemeenten in het behartigen van hun belangen bij wijzigingen in de landelijke crisiswetgeving en bij de uitvoering van gemeentelijke taken in crisisbeheersing. Daarnaast wordt de rol van gemeenten versterkt in hun voorbereiding op zowel militaire als digitale dreigingen, waarbij nadrukkelijk aansluiting wordt gezocht bij de Preparedness Union Strategy.

Naast de voorstellen van de Commissie is het noodzakelijk dat gemeenten Europese oplossingen verkrijgen voor de aanpak van mensenhandel en explosieven:

- **Mensenhandel:** De VNG blijft zich inzetten voor de bestrijding van mensenhandel en sluit aan bij het verwachte voorstel voor een verordening ter versterking van de politieke samenwerking en de ondersteuning van Europol bij het voorkomen en bestrijden van migrantensmokkel en mensenhandel.
- **Explosieven:** Gemeenten kampen met een zorgwekkende toename van het aantal explosieven. De explosieven worden in Europese lidstaten of landen buiten Europa gemaakt en komen via buurlanden Nederland binnen. Dit probleem vraagt dan ook om een Europese oplossing. Met het uitkomen van de evaluatie van de richtlijnen over pyrotechnische artikelen in Q1 2025 is er een moment om dit Europees aan te pakken.

5.3 Democratie

Wat wil de Commissie?

De Europese Commissie signaleert dat de kernwaarden van de Europese Unie, zoals democratie en de rechtsstaat, onder druk staan. Met het initiatief 'Democracy Shield' beoogt de Commissie de aard van de bedreigingen voor democratie en

verkiezingsprocessen aan te pakken. Tevens doet de Commissie een voorstel ter ondersteuning, bescherming en versterking van het maatschappelijk middenveld, aangezien het belang van dit middenveld voor de bescherming van democratische systemen en instellingen niet onderschat mag worden.

Wat betekent dit voor gemeenten en de inzet van de VNG?

We houden de komst van het 'Democracy Shield' (Q3) nauwlettend in de gaten en blijven actief betrokken bij de ontwikkelingen. In onze lobbycircuits en de delegatie naar het Congres voor Lokale en Regionale Overheden van de Raad van Europa blijven we de onderstaande punten nadrukkelijk benoemen:

- **Versterking lokale besturen:** De professionaliteit van (politieke) ambtsdragers moet versterkt worden om de kwaliteit van besluitvorming en het lokale democratische proces te bevorderen en behouden. Hiervoor vraagt de VNG aandacht binnen het Congres.
- **Lokale journalistiek en desinformatie:** Onafhankelijke journalistiek draagt bij aan een sterke lokale overheid. Desinformatie is hiervoor een bedreiging. De VNG vraagt hiervoor aandacht binnen het Democracy Shield.
- **Vernieuwing van democratie en participatie:** Zowel in het Congres als bij het voorstel over het ondersteunen van het maatschappelijk middenveld vraagt de VNG aandacht voor nieuwe vormen van democratie en het betrekken van inwoners bij beleidsontwikkeling.
- **Vorbereiding op de Gemeenteraadsverkiezingen 2026:** De VNG vraagt in het bijzonder aandacht voor de ondervertegenwoordiging van vrouwen in het lokaal bestuur, met aansluiting bij de Europese 'Roadmap for Women's Rights'.

6

Internationaal

Europa is geen op zichzelf staand machtsblok en moet zich verhouden tot de wereld om haar heen. In 2025 gaat de Europese Commissie verschillende pacts aangaan met omliggende regio's en blijft de steun voor Oekraïne stevig overeind. VNG International speelt een actieve rol in het ondersteunen van lokale overheden in deze regio's, zodat zij zich kunnen aanpassen aan nieuwe uitdagingen en bijdragen aan stabiliteit en duurzame ontwikkeling.

6.1 Uitbreiding van de Europese Unie

Wat wil de Commissie?

De Europese Commissie bereidt zich voor op een grotere Unie door middel van beleidsevaluaties, waarbij de gevolgen en effecten van de uitbreiding op alle EU-beleidsterreinen worden beoordeeld. Tevens worden beleidslacunes geïdentificeerd en worden maatregelen vastgesteld om de slagvaardigheid van de EU te versterken, zodat het beleid ook in een uitgebreidere Unie effectief blijft.

Wat betekent dit voor gemeenten en de inzet van VNG International?

De oorlog in Oekraïne benadrukt het strategische belang van geopolitiek voor Europa, met name ten aanzien van landen aan de rand van de Unie. Dit heeft geleid tot een verhoogde focus op en ondersteuning voor EU-toetreding, een belangrijk aandachtsgebied voor VNG International. Lokale overheden in deze regio's staan voor de uitdaging zich aan te passen aan EU-regelgeving en -beleid.

Met de ervaring van VNG International in het ondersteunen van EU-toetreding in Oost- en Zuidoost-Europa en de sterke Nederlandse expertise op het gebied van EU-regelgeving, zal het ondersteunen van lokale autoriteiten in dit toetredingsproces een kernprioriteit zijn voor de fondsenwervings- en uitvoeringsactiviteiten van VNG International. Dit zal zich in het bijzonder richten op Armenië, Moldavië, Turkije, Oekraïne en de Westelijke Balkan.

6.2 Middellandse en Zwarte Zee

Wat wil de Commissie?

Het pact voor het Middellandse Zeegebied en het Zwarte Zeegebied is gericht op het bevorderen van samenwerking binnen de regio en het versterken van wederzijds voordelige partnerschappen. Het pact voor het Middellandse Zeegebied legt de focus op duurzame investeringen, economische stabiliteit, veiligheid en migratie en is gebaseerd op gedeelde belangen en gemeenschappelijke waarden.

Wat betekent dit voor gemeenten en de inzet van VNG International?

De inzet van VNG International in de MENA-regio is nauw afgestemd op de doelstellingen van het Pact voor het Middellandse Zeegebied van de Europese Commissie, met focus op goed bestuur, veerkracht en inclusieve ontwikkeling. In landen als Tunesië, Libië, Algerije, Marokko, Palestina, Egypte, Jordanië en Libanon richt VNG International zich op het versterken van lokale overheden, zodat zij beter in staat zijn de gevolgen van migratie en ontheemding op een duurzame en veerkrachtige manier aan te pakken. Tevens ligt de nadruk op jongeren- en vrouwenempowerment, lokaal bestuur, decentralisatie, klimaatbestendigheid, wederopbouw na conflict en burgerparticipatie. Deze initiatieven dragen bij aan de kernambities van het Pact, waaronder economische stabiliteit, duurzame investeringen, werkgelegenheid, migratiemanagement en regionale veiligheid, en bevorderen wederzijds voordelige partnerschappen en stabiliteit in het Middellandse Zeegebied.

De projecten van VNG International in het Zwarte Zeegebied ondersteunen de Europese Commissie in haar streven naar duurzame ontwikkeling en bestuurlijke versterking in de regio. In Oekraïne, Georgië en Turkije wordt lokale overheden geholpen bij wederopbouw, economische stabiliteit en regionale EU-integratie. Projecten zoals infrastructuurherstel en capaciteitsopbouw dragen bij aan de versterking van veiligheid en veerkracht in de regio. Daarnaast worden partnerschappen versterkt, onder andere via MATRA, ter ondersteuning van gedeelde belangen en waarden.

6.3 Global Gateway

Wat wil de Commissie?

Het Global Gateway-initiatief is een strategie van de Commissie om wereldwijd te investeren in infrastructuurprojecten. De Commissie is voornemens het Global Gateway-initiatief verder uit te breiden door particuliere financiering aan te trekken. Dit zal de strategische investeringscapaciteit van de EU in partnerlanden versterken.

Wat betekent dit voor gemeenten en de inzet van VNG International?

VNG International heeft de ambitie om in 2025 en de jaren daarna te onderzoeken hoe Global Gateway-projecten de essentiële rol van lokale overheden kunnen integreren in het waarborgen van de lange termijn duurzaamheid van deze grote investeringen. Momenteel is er een gebrek aan een structurele koppeling tussen Global Gateway en lokale overheden en VNG International streeft ernaar deze verbinding te versterken.

7

Randvoorwaarden

De Europese Commissie richt zich op het vereenvoudigen van regelgeving en de uitvoering ervan, waarbij samenwerking met lidstaten en lokale overheden essentieel is. Gemeenten moeten flexibelere aanbestedingsrichtlijnen krijgen, met ruimte voor maatschappelijke doelen zoals duurzaamheid en veiligheid. Wat betreft EU-financiering, benadrukt de VNG het belang van cohesiemiddelen voor duurzame groei en het versterken van lokale economieën via fondsen, met een focus op het toekomstige MFK.

7.1 Uitvoering (betere regelgeving)

Wat wil de Commissie?

De Europese Commissie heeft, tegelijkertijd met het werkprogramma, een mededeling gepubliceerd over vereenvoudiging en uitvoering, als onderdeel van het reeds lopende programma voor betere regelgeving. Het is de intentie om het gehele acquis voortdurend te onderwerpen aan een stress-test en, waar mogelijk, verder te vereenvoudigen.

Voor de vereenvoudiging en uitvoering is de Commissie echter afhankelijk van de lidstaten en, binnen die lidstaten, de medeoverheden. Het is noodzakelijk om de nadruk te leggen op de implementatie en uitvoering van EU-regels binnen de lidstaten. De Commissie beoogt dat alle Commissarissen jaarlijks implementatierapporten opstellen over hun beleidsterreinen en hierover dialogen aangaan met het Europees Parlement en de Raad. Voor concrete richtlijnen en verordeningen wil de Commissie gerichte reality checks uitvoeren en consultaties met belanghebbenden organiseren over de uitvoering van het beleid.

Wat betekent dit voor gemeenten en de inzet van de VNG?

Europees en lokaal beleid raken steeds meer met elkaar verweven. De Digital Decade en de Green Deal zijn slechts twee recente terreinen waarop gemeenten de komende jaren richtlijnen en verordeningen op het gebied van digitalisering, energietransitie, natuur en milieu zullen moeten implementeren. Deze regels zijn ambitieus en vormen aanzienlijke uitdagingen voor gemeenten, die tevens moeten worden ingepast in een dichtbevolkt land waar niet alles mogelijk is.

Met de stap naar voren heeft de VNG uitvoering centraler gezet in haar beleid. Daarvoor maken we onder andere de stand van de uitvoering en uitvoeringstoetsen voor nationaal beleid en ook steeds vaker voor de implementatie van EU-richtlijnen en verordeningen.

De plannen van de Commissie om meer nadruk te leggen op uitvoering en implementatie binnen haar beleid worden door de VNG verwelkomd. Het is essentieel dat gedegen uitvoeringstoetsen worden uitgevoerd, waarbij niet alleen de impact van regelgeving op de gemeentelijke organisatie wordt geanalyseerd, maar ook de inpasbaarheid van EU-regels binnen het ruimtelijke domein. Daarom steunt de VNG ook initiatieven in Brussel die zich richten op betere territoriale impact-analyses en de ontwikkeling van een plattelandstoets (rural proofing).

Daarbij is het van belang dat medeoverheden tijdig worden betrokken bij de evaluatie van bestaande wetgeving en de vormgeving van nieuwe wetgeving. Wij kijken uit naar de verdere uitwerking van de implementatierapporten en -dialogen en de reality checks en de mogelijkheden die aan de VNG en gemeenten geboden om een actieve rol te spelen.

7.2 Aanbestedingsrichtlijnen

Wat wil de Commissie?

De Commissie heeft voor dit jaar een publieke consultatie gehouden in het kader van de evaluatie van de aanbestedingsrichtlijnen (uit 2014) en die naar verwachting in Q4 2026 zullen worden herzien.

Het hoofddoel van de evaluatie is om te komen tot een versimpeling van de regels, maar ook tot een uitbreiding van de strategische inzet van het aanbestedingsinstrument. Het gaat dan om gerichte mandaten en non prijs criteria over duurzaamheid, resilience/weerbaarheid en een voorkeur voor EU producenten (met name in strategische sectoren). Aanbesteden moet een belangrijke rol spelen bij de transitie van de Europese economie, de bevordering van EU soevereiniteit en innovatie.

De Commissie heeft aangekondigd duurzaamheidseisen (Green Deal) die zijn opgenomen in allerlei sectorale regelgeving, te gaan verduidelijken en te consolideren, waarbij de interactie tussen de verschillende richtlijnen moet worden versimpeld.

Wat betekent dit voor gemeenten en de inzet van VNG?

Voor gemeenten zijn de aanbestedingsrichtlijnen van groot belang. Daarom is het essentieel dat de aanbestedingsregels eenvoudiger en duidelijker worden en dat lidstaten meer vrijheid krijgen bij de toepassing ervan. Met name in het sociale domein en bij publiek-publieke samenwerking tussen gemeenten is een kritische herziening noodzakelijk. Daarnaast is er behoefte aan meer flexibiliteit en maatwerk, zodat gemeenten beter kunnen inspelen op lokale behoeften en maatschappelijke doelen. Dit geldt in het bijzonder voor sectoren zoals zorg, duurzaamheid en sociale werkgelegenheid. Starre regels belemmeren innovatie en doelmatigheid, vooral door de strikte beperkingen op wezenlijke wijzigingen in contracten.

Ook is een betere balans nodig tussen rechtmatigheid en doelmatigheid. De huidige regelgeving legt sterk de nadruk op juridische naleving, wat leidt tot hoge administratieve lasten en minder ruimte voor maatschappelijk verantwoord inkopen. Gemeenten pleiten daarom voor ruimere mogelijkheden om opdrachten te gunnen op basis van duurzaamheid en sociale impact in plaats van uitsluitend op prijs. Daarnaast is het van belang dat gemeenten minder digitaal afhankelijk worden van grote internationale ICT-leveranciers en meer keuzevrijheid krijgen in de inkoop van digitale diensten en infrastructuur.

Gemeenten moeten meer ruimte krijgen om opdrachten te gunnen aan lokale en sociale ondernemingen. Het stimuleren van de lokale economie en maatschappelijke initiatieven zou een integraal onderdeel van de aanbestedingsregels moeten zijn. Dit kan door uitzonderingen te creëren voor specifieke sectoren of door drempelbedragen te herzien.

Maatschappelijk verantwoord opdrachtgeven en inkopen (MVOI) is een belangrijk instrument voor het realiseren van maatschappelijk doelen en voor het aanjagen van maatschappelijke transitie, zoals de energietransitie en de transitie naar een circulaire economie. Gemeenten zijn gebaat bij Aanbestedingsrichtlijnen, die ruimte bieden om die maatschappelijke doelen en maatschappelijke transitie te realiseren.

De VNG zet zich in voor deze verbeteringen, zodat gemeenten niet alleen voldoen aan de regels, maar ook optimaal kunnen bijdragen aan een duurzame en inclusieve samenleving.

7.3 EU-financiering en fondsen

Wat wil de Commissie?

De Europese Commissie streeft ernaar het volgende MFK, dat in 2028 van start gaat, te herzien om beter in te spelen op de groeiende verwachtingen en uitdagingen binnen de Europese Unie. Het doel is een flexibeler, eenvoudiger en gericht budget, met een sterke

nadruk op strategische investeringen en de versterking van het EU-buitenlandbeleid. Dit voornemen heeft de Commissie kenbaar gemaakt in een mededeling die gelijktijdig met het werkprogramma is gepubliceerd. In dit kader wordt gedacht aan plannen waarbij lidstaten verplicht worden zogenoemde single plans op te stellen om toegang te krijgen tot financiële middelen. Hoewel dit idee, samen met het Competitiveness Fund, wordt genoemd, ontbreekt vooralsnog een verdere uitwerking.³

De komende MFK-onderhandelingen, waar het cohesiebeleid een belangrijk onderdeel van zal zijn, beloven uitdagend te worden vanwege de druk op de begroting door hogere uitgaven voor defensie en veiligheid, nieuwe plannen voor concurrentievermogen en de aflossing van de schulden van het Corona Herstelfonds (RRF). Nieuwe prioriteiten leiden waarschijnlijk tot een verschuiving in budgetten. Een eerste opzet voor het MFK 2028-2034 wordt vóór de zomer verwacht, gevolgd door concrete voorstellen.

Wat betekent dit voor gemeenten en de inzet van de VNG?

Inzet op Cohesie

Gemeenten houden graag de huidige thematische focus van de structuurfondsen (het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO), het Europees Sociaal Fonds Plus (ESF+), het Fonds voor een rechtvaardige transitie (JTF)), ook in een volgende ronde overeind. Om de continuïteit van de fondsen te waarborgen heeft de VNG samen met de achterban een [gemeentelijke inzet](#) ontwikkeld over het toekomstige cohesiebeleid na 2027. Deze inzet op groene, digitale en sociale transitie, als ook innovatie, draagt bij aan nationale doelstellingen,

Belangrijke randvoorwaarden zijn behoud en versterking van structuurfondsen, decentrale uitvoering met ruimte voor maatwerk, het voorkomen van versplintering door betere afstemming van fondsen en het verminderen van administratieve lasten en controledruk. Essentiële onderdelen van dit standpunt zijn vertolkt in een gezamenlijk nationaal standpunt, vastgelegd in een in het [Nederlands visiepaper Cohesiebeleid post-2027](#), dat begin oktober 2024 in de ministerraad is vastgesteld en aan de Commissie is overhandigd. Op basis van deze inzet lobbyt de VNG actief in de Europese lobbycircuits.

Inzet op het MFK 2028-2034

Samen met haar achterban heeft de VNG een Gemeentelijke visie op het MFK 2028-2034, vastgesteld op PM. Gemeenten ondersteunen, in aanvulling op het cohesiestandpunt, een toekomstgericht Meerjarig Financieel Kader (MFK) dat op strategische wijze bijdraagt aan zowel de Europese als de Nederlandse uitdagingen. Een rechtvaardige verdeling van middelen voor lokale overheden is hierbij van cruciaal belang. In de boodschap komen in ieder geval de volgende punten aan bod:

- **Partnerschap:** Het opzetten en uitvoeren van Europees beleid en fondsen moet gebaseerd zijn op een versterkt partnerschap tussen Europese, nationale en lokale overheden (partnerschapsprincipe). Dit zorgt ervoor dat regionale en lokale programmering effectief kan inspelen op zowel de bestaande uitdagingen op het gebied van economische groei, concurrentie en innovatie, als ook op de nieuwe uitdagingen waar Europa voor staat.
- **Toekomstige 'Competitiveness-fondsen':** Horizon, of andere onderzoeks- en innovatiefondsen die volgen, moeten toegankelijk blijven voor alle lokale overheden. Zoals Draghi in zijn rapport ook aangeeft wordt het vestigingsbeleid en innovatieklimaat in belangrijke mate op regionaal en lokaal niveau bepaald. Door lokale innovaties op Europees niveau aan elkaar te koppelen wordt het concurrentievermogen van Europa versterkt.
- **Landbouwfondsen:** Naast middelen om de agrarische sector toekomstbestendig te houden, zijn er ook middelen nodig om het platteland vitaal te houden. Er is meer synergie en complementariteit tussen de fondsen vereist, aangezien de brede plattelandsontwikkeling die nodig is voor de complexe opgaven niet uitsluitend vanuit het

³ The road to the next multiannual financial framework (11 februari 2025)

GLB kan worden gefinancierd. Voor Nederlandse gemeenten is de voortzetting van Leader daarbij belangrijk.

- **Uitvoeringskosten EU-ambities:** Gemeenten moeten de hoge ambities waarmaken bij de implementatie van Europese wet- en regelgeving. Daarbij is het van belang om te onderzoeken of de kosten van het waarmaken voor de realisatie van de hoge ambities op bijvoorbeeld de digitalisering van overheidsdiensten van deze ambities onderdeel kunnen vormen van de EU fondsen Voor digitalisering ontwikkelen we samen met het rijk een financieringsstrategie in lijn met de Nederlandse Digitalisering Strategie.

Bijlage:

Analyse werkprogramma Europese Commissie

Onderstaande tabellen laten de analyse zien van het Commissiewerkprogramma zien. In de analyse worden de impact voor gemeenten en de te ondernemen acties beschreven ten aanzien van de verschillende initiatieven.

In de tabellen wordt het volgende onderscheid gemaakt, zoals weergegeven in de kolom "type":

1. Nieuwe wetgeving: Verwachte publicatie van richtlijnen en verordeningen in 2025.
2. Nieuwe beleidsvisie: Verwachte publicatie van visies en strategieën (Commissiemededelingen) in 2025 die richtinggevend zijn voor de EU-beleidskoers.
3. Doorlopende dossiers uit eerdere jaren: Gepubliceerde wetgevingsvoorstellen en beleidsvisies waarover in 2025 wordt onderhandeld en de EU-instellingen nog definitief over dienen te besluiten.

De EU-voorstellen waar de VNG in 2025 op inzet zijn als volgt:

Fysieke opgaven

Type	Onderwerp	Stand van zaken	Belang voor gemeenten	Actie
Beleidsvisie	Clean Industrial Deal	Publicatie Q1 2025	Het verduurzamen van industrieën en het creëren van werkgelegenheid.	Actieve monitoring om belang mogelijke inzet VNG te bepalen.
Beleidsvisie	Action plan on affordable energy	Publicatie Q1 2025	Belangrijk om de prijzen te drukken, voor zowel de industrie als de consumenten.	Actieve monitoring om belang mogelijke inzet VNG te bepalen.
Nieuwe wetgeving	Industrial Decarbonisation Accelerator Act	Publicatie Q4 2025	Energie en vergunningverlening zijn belangrijk voor gemeenten om duurzame projecten effectief door te voeren.	Actieve monitoring om belang mogelijke inzet VNG te bepalen.
Nieuwe wetgeving	Europese Netwerk pakket (Grid strategy)	Publicatie Q1 2026	Verminderen van netcongestie en de integratie van hernieuwbare energie	Actieve monitoring om belang mogelijke inzet VNG te bepalen.
Mededeling	Aanbevelingen voor flexibilisering van beloning in energiecontracten	Publicatie Q4 2025	Belangrijk voor gemeenten ten aanzien van netcongestie; helpt druk op het energienet te verlichten.	Monitoren ontwikkelingen.
Mededeling	Geharmoniseerde tarief methodologieën voor vastrecht	Publicatie Q2 2025		
Mededeling	Burger Energiepakket	Publicatie Q2 2025	Energie, energiemarkt	Monitoren ontwikkelingen
Herziening bestaande wetgeving	Targeted revision of the REACH Regulation	Publicatie Q4 2025	Tegengaan milieuvervuiling, waaronder PFAS	Actieve monitoring om belang mogelijke inzet VNG te bepalen.
Beleidsvisie	Sustainable Transport Investment Plan	Publicatie Q3 2025	Ontwikkelen van duurzame transportinfrastructuur en het bevorderen van milieuvriendelijke mobiliteit.	Actieve monitoring om belang mogelijke inzet VNG te bepalen.
Herziening bestaande wetgeving	European Climate Law amendment	Publicatie Q1 2025	Behalen van klimaatdoelen en implementeren van duurzame oplossingen.	Monitoren ontwikkelingen.

Type	Onderwerp	Stand van zaken	Belang voor gemeenten	Actie
Beleidsvisie	European Water Resilience Strategy	Publicatie Q2 2025	Verbeteren van watervoorziening, het beheersen van waterschaarste en het versterken van de veerkracht tegen overstromingen en droogte.	Actieve monitoring om te bepalen waar en hoe belangen Nederlandse gemeenten best geadresseerd kunnen worden in strategie en daarop volgende voorstellen.
Nieuwe wetgeving	EU Space Act	Publicatie Q2 2025	Biedt toegang tot ruimtegebonden data, die kan helpen bij stadsplanning, mobiliteit, milieu-monitoring en crisismanagement.	Geen actie.
Fitness check	Fitness check on energy security architecture	Publicatie Q2 2025	Energieveiligheid waarborgen, de veerkracht van lokale energie-infrastructuur te versterken en voorbereid te zijn op mogelijke energietekorten.	Monitoren ontwikkelingen
Evaluatie	Evaluation of the National Emission Reduction Commitments Directive	Publicatie Q4 2025	Behalen van emissiereducties en het verbeteren van de luchtkwaliteit	Monitoren ontwikkelingen.
Evaluatie	Evaluation on the Land use, land-use change and forestry (LULUCF) Regulation	Publicatie Q4 2025	Helpt bij het beheren van landgebruik, het bevorderen van duurzame bosbouw en het behalen van klimaatdoelen.	Monitoren ontwikkelingen.
Beleidsvisie of nieuwe wetgeving	Bioeconomy Strategy	Publicatie Q4 2025	Stimuleert gemeenten om duurzame, op biograndstoffen gebaseerde economieën te ontwikkelen.	Actieve monitoring om te bepalen of VNG inzet noodzakelijk is.
Doorlopend	EU Bodemmonitoring Richtlijn	In triloof fase	Richtlijn verplicht gemeenten bodemverontreiniging te monitoren, wat helpt bij duurzame planning en bodembeheer.	Monitoren ontwikkelingen.
Doorlopend	Herziening Kaderrichtlijn Water	In afwachting	Beheer van waterkwaliteit, risico's van overstromingen en duurzame waterbeheerstrategieën, wat impact heeft op ruimtelijke ordening en infrastructuurplanning.	Monitoren ontwikkelingen.

Digitale transitie

Type	Onderwerp	Stand van zaken	Belang voor gemeenten	Actie
Doorlopende wetgeving	Verordening digitale identiteit (eIDAS 2.0)	Richtlijn uit 2024, maar er kunnen nog delegated en implementing acts en handreikingen volgen.	Gemeenten moeten Europese digitale identiteitsbewijzen kunnen uitlezen.	Actieve belangenbehartiging bij het relevante wetgevingsproces (comitologie)
Nieuwe wetgeving	European Business Wallet	Publicatie Q4	Inhoud van het voorstel onbekend, maar zal vergelijkbaar zijn met Identity Wallet. Gemeenten moeten deze kunnen uitlezen.	Actieve belangenbehartiging bij het wetgevingsproces en uitwerking van richtlijnen.
Nieuwe wetgeving	Digital Networks Act	Publicatie Q4	Herziening van regels t.a.v. digitale infrastructuur. Gemeenten houden regie op drukte in de ondergrond en bieden i.h.k.v. ruimtelijke ordening plek voor digitale infrastructuur.	Geen actie.
Nieuwe beleidsvisie	AI Continent Action Plan	Publicatie Q1	Het plan bevat AI factories en de apply AI strategy. Het zal bijdragen aan het opbouwen van capaciteit in de EU voor onderzoek en ontwikkeling van quantum technologie.	Actieve monitoring om te bepalen of VNG inzet noodzakelijk is.
Nieuw programma	AI Factories boosting competitieve AI ecosystems in Europe	Publicatie Q1	Brengt de benodigde partijen samen voor de ontwikkeling van AI zoals universiteiten, supercomputer centra, industrie en financiële actoren.	Geen actie.
Nieuwe beleidsvisie	Apply AI Strategy	Publicatie Q3	Handreiking voor toepassing van AI in o.a. dienstverlening.	We zullen actief inbreng leveren om bij te dragen aan normeren en democratiseren.

Type	Onderwerp	Stand van zaken	Belang voor gemeenten	Actie
Nieuwe beleidsvisie	Quantum Strategy of EU	Publicatie Q2	Een strategie voor het ontwikkelen van de transformatieve kracht van quantum technologie.	Geen actie.
Fitness Check	Digital package for simplification	Publicatie Q4 2025	Een assesment op de Cybersecurity Act en cybersecurity wetgeving, voor eventuele simplificatie van wetgeving. Inclusief rapportageverplichtingen. Mogelijk wordt regelgeving geschrapt of aangepast.	Actieve monitoring om te bepalen of VNG inzet noodzakelijk is.
Fitness Check	Fitness check on the legislative acquis in the digital policy area	Publicatie Q4 2025	Review op Data Protection Regulation, the Data Governance Act, the Data Act, the Cyber Resilience Act, the EU Chips Act, and the Artificial Intelligence Act.	Actieve monitoring om te bepalen of VNG inzet noodzakelijk is.
Fitness Check	Evaluation of the Innovation Fund	Publicatie Q4 2025	Er wordt gekeken naar aspecten zoals de synergieën tussen het fonds en andere relevante EU-programma's, evenals de procedures voor uitbetaling.	Actieve monitoring om te bepalen of VNG inzet noodzakelijk is.
Fitness Check	Interim evaluation of the Horizon Europe framework programme for R&I	Publicatie Q2 2025	Evaluatie en aanbevelingen voor het Tiende Kaderprogramma voor Onderzoek.	Actieve monitoring om te bepalen of VNG inzet noodzakelijk is.
Doorlopende wetgeving	Child Sexual Abuse Material (CSAM)	Vorstel uit febr 2024 vastgesteld. Triloog in Q2 2025	Mogelijkheid voor overheid om gesprekken te volgen ter bestrijding van kinderporno. Gemeenten vinden daarbij borging van privacy van belang.	Actieve monitoring om te bepalen of VNG inzet noodzakelijk is.
Doorlopende wetgeving	Digital travel credentials	Vorstel uit okt 2024. Er kan nog uitwerking volgen via delegated en implementing acts en handreikingen.	Gemeenten zullen deze uit moeten geven aan burgers.	Actieve belangenbehartiging in lijn met positie Commissie Informatiesamenleving.

Type	Onderwerp	Stand van zaken	Belang voor gemeenten	Actie
Doorlopende wetgeving	Digital Travel Applications	Voorstel uit okt 2024. Er kan nog uitwerking volgen via delegated en implementing acts en handreikingen.	Deze loopt parallel met het DTC, maar ook met de Europese wallet	Vanwege samenhang met DTC, actieve belangenbehartiging.
Doorlopende wetgeving	Strengthening the security of identity cards of Union citizens	Voorstel uit juli 2024. Er kan nog uitwerking volgen via delegated en implementing acts en handreikingen.	Gemeenten zijn betrokken bij de uitgifte van Europese identiteitsbewijzen.	Actieve monitoring om te bepalen of VNG inzet noodzakelijk is.
Nieuwe beleidsvisie	Data Union Strategy	Consultatie Q1 2025 Publicatie Q3 2025	Strategie om bestaande regelgeving op het vlak van data beter onderling op elkaar te laten aansluiten.	Actieve monitoring om te bepalen of VNG inzet noodzakelijk is.
Nieuwe wetgeving	Digital Fairness Act	Consultatie Q2 2025	Wetgeving om het verslavend ontwerp van social media aan banden te leggen.	Geen actie
Nieuwe wetgeving	Cloud and AI Development Act	Verwacht in 2026	Wetgeving om onafhankelijke Europese clouddiensten en AI te stimuleren.	Actieve monitoring om te bepalen of VNG inzet noodzakelijk is.
Nieuwe beleidsvisie	EU wide cloud policy	Verwacht in 2026	Gemeenten zijn (deels) overgaan op clouddienstverlening.	Actieve monitoring om te bepalen of VNG inzet noodzakelijk is.
Nieuwe beleidsvisie	EU Start-up and Scale-up Strategy	Publicatie Q2 2025	Initiatieven om startende innovatieve ondernemingen op weg te helpen.	Geen actie
Actualisatie wetgeving	Cybersecurity Act	Richtlijn uit 2019. Consultatie voor beoogde herziening in Q1 2024. Publicatie Q4.	Herziening van de richtlijn om online gegevens en activiteiten te beschermen.	Actieve monitoring om te bepalen of VNG inzet noodzakelijk is.

Sociale uitdagingen

Type	Onderwerp	Stand van zaken	Belang voor gemeenten	Actie
Nieuwe wetgeving	New common approach on returns	Publicatie Q1 2025	De Commissie stelt een gemeenschappelijk systeem voor terugkeer voor. Dit raakt lokale overheden o.a. vanwege het beëindigen van opvang na overdrachtsbesluiten.	Actieve monitoring om belang mogelijke inzet VNG te bepalen.
Beleidsvisie	European migration and asylum strategy	Publicatie Q4 2025	De Commissie werkt het Europees asiel en migratiepact uit. Dit raakt gemeenten o.a. door de introductie van verschillende opvangmodaliteiten.	Actieve monitoring om belang mogelijke inzet VNG te bepalen.
Beleidsvisie	Union of Skills	Publicatie Q1 2025	De Commissie wil het vaardigheids- en arbeidskrachten te kort aanpakken in Europa. Gemeenten zetten zich in voor duurzame inzetbaarheid van werknemers. Er moet aandacht zijn voor de positie van arbeidsmigranten.	Actieve monitoring om belang mogelijke inzet VNG te bepalen.
Actieplan	A new action plan to implement the European pillar of social rights	Publicatie Q4 2025	De Europese Pijler van sociale rechten bevat 20 kernbeginstelen en rechten voor een eerlijker Europa op het gebied van arbeidsmarkten en socialezekerheidsstelsels.	Geen inzet
Doorlopende wetgeving	Establishing an EU talent Pool	Publicatie Q4 2023	De talent pool heeft als doel om een platform op te richten voor het matchen van banen tussen werkzoekenden in derde landen en EU-werkgevers. Gemeenten spelen een rol bij het verbeteren en van de woon- en leefomstandigheden van arbeidsmigranten	Actieve monitoring om belang mogelijke inzet VNG te bepalen.

Veiligheid en Lokale Democratie

Type	Onderwerp	Stand van zaken	Belang voor gemeenten	Actie
Beleidsvisie	White paper on the future of European Defence	Publicatie Q1	Het Witboek schetst een nieuwe benadering van defensie en identificeert de investeringsbehoeften. Van gemeenten wordt verwacht dat zij ruimte beschikbaar stellen.	Actieve monitoring om belang mogelijke inzet VNG te bepalen.
Beleidsvisie	Eu Preparedness Union Strategy	Publicatie Q1	Het voorstel vormt de basis voor een gecoördineerde aanpak van interne en externe crises. Gemeenten hebben een verantwoordelijkheid als het gaat om openbare-ordeverstoringen, ongevallen en rampen.	Actieve monitoring om belang mogelijke inzet VNG te bepalen.
Beleidsvisie	New European Internal Security Strategy	Publicatie Q1	De internal security strategy richt zich op het voorkomen van en het tijdig en adequaat reageren op bedreigingen. Gemeenten hebben verantwoordelijkheden als het gaat om openbare-ordeverstoringen, ongevallen en rampen.	Actieve monitoring om belang mogelijke inzet VNG te bepalen.
Beleidsvisie	European Democracy Shield	Publicatie Q3	Het Shield heeft als doel om de veranderende aard van bedreigingen voor onze democratie en verkiezingsprocessen aan te pakken. Dit raakt ook aan de gemeentelijke verkiezingen en democratie.	Actieve monitoring om belang mogelijke inzet VNG te bepalen.
Beleidsvisie	EU Strategy to support, protect and empower the civil society	Publicatie Q3	De Commissie zet zich in om het maatschappelijk middenveld te ondersteunen, te beschermen en mondiger te maken. Gemeenten werken actief samen met het maatschappelijk middenveld en betrekken hen bij beleidsvorming.	Actieve monitoring om belang mogelijke inzet VNG te bepalen.

Internationaal

Type	Onderwerp	Stand van zaken	Belang voor gemeenten	Actie
Pact	Pact for the Mediterranean	Publicatie Q3 2025	Het doel is de samenwerking in de regio te stimuleren en wederzijds voordelige partnerschappen voor beide overs van de Middellandse Zee te bevorderen.	Actieve monitoring om belang mogelijke inzet VNG te bepalen.
Beleidsvisie	EU strategic approach to the Black Sea / Black Sea Strategy	Publicatie Q2	Het doel is de samenwerking in de regio te stimuleren en wederzijds voordelige partnerschappen Zee te bevorderen	Actieve monitoring om belang mogelijke inzet VNG te bepalen.
Beleidsvisie	An EU fit for enlargement: policy reviews and reforms	TBD	De gevolgen en effecten van de uitbreiding op alle EU-beleidssterreinen worden beoordeeld, beleidslacunes worden geïdentificeerd, maatregelen gespecificeerd.	Actieve monitoring om belang mogelijke inzet VNG te bepalen.
Actieplan	A new action plan to implement the European pillar of social rights	Publicatie Q4	De Europese Pijler van sociale rechten bevat 20 kernbeginstelen en rechten voor een eerlijker Europa op het gebied van arbeidsmarkten en socialezekerheidsstelsels.	Geen inzet
Doorlopende wetgeving	Establishing an EU talent Pool	Uitgekomen op 15-11-2023	De talent pool heeft als doel om een platform op te richten voor het matchen van banen tussen werkzoekenden in derde landen en EU-werkgevers. Gemeenten spelen een rol bij het verbeteren en van de woon- en leefomstandigheden van arbeidsmigranten	Actieve monitoring om belang mogelijke inzet VNG te bepalen.

Uitvoering en randvoorwaarden

Type	Onderwerp	Stand van zaken	Belang voor gemeenten	Actie
Beleidsvisie / mededeling	Competitiveness Compass	Publicatie Q1 2025	Het Competitiveness Compass beleid geeft richtlijnen om concurrentievermogen en duurzame groei te bevorderen.	Actieve monitoring om belang mogelijke inzet VNG te bepalen.
Nieuwe wetgeving	First Omnibus package on sustainability	Publicatie Q1 2025	Wetgeving raak aan vereenvoudiging rondom duurzaamheid. Dit betekent minder toezicht- en rapportageverplichtingen voor gemeenten.	Actieve monitoring om belang mogelijke inzet VNG te bepalen.
Nieuwe wetgeving	Second Omnibus package on investment simplification	Publicatie Q1 2025	Wetgeving raakt aan investeringsvereenvoudiging en daarmee veranderende regels.	Actieve monitoring om belang mogelijke inzet VNG te bepalen.
Nieuwe wetgeving	Third Omnibus package, including on small mid-caps and removal of paper requirements	Publicatie Q2 2025	Wetgeving raakt mkb in de vorm van vermindering van van administratieve lasten. Dit betekent minder toezicht- en rapportageverplichtingen voor gemeenten.	Actieve monitoring om belang mogelijke inzet VNG te bepalen.

**Vereniging van
Nederlandse Gemeenten**

Nassaulaan 12
2514 JS Den Haag
+31 70 373 83 93

info@vng.nl

maart 2025